

PUHEENVUORO

Implementointiverkosto lisää tutkijoiden yhteistyötä ja vakiinnuttaa käsitteitä

- Valtakunnallinen implementointiverkosto kokoaa yhteen noin 100 tutkijaa ja asiantuntijaa eri tieteenaloilta ja organisaatioista edistämään sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää implementointitutkimusta.
- Terminologian ja käsitteiden yhtenäistäminen luo pohjan yhteiselle kielelle sekä selkeyttää alan tutkimusta ja käytäntöjä.
- Kasvava kiinnostus konkretisoitui vuonna 2024 verkoston ensimmäisessä seminaarissa, joka keräsi 200 osallistujaa.
- Verkosto toimii avoimena foorumina tiedonvaihdolle, yhteistyölle ja osaamisen kehittämiseksi.

MAIJA PAUKKUNEN
Ft (YAMK), väitöskirjatutkija
Käypä hoito -toimittaja
Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
ja Linköpingin yliopisto

MIKKO HENRIKSSON
VTM, erityisasiantuntija
Työterveyslaitos

MERVI RANTSI
FT (terveystaloustiede),
yliopistonlehtori
Sosiaali- ja terveystieteiden
laitos, Itä-Suomen yliopisto

RAIJA SIPILÄ
LT, terveydenhuollon erikoislääkäri,
Käypä hoito -suositusten
päätoimittaja
Suomalainen Lääkäriseura Duodecim

HENNARIIKKA HEINIÖ
TtM, tutkija
Kela

RIITTA SEPPÄNEN-JÄRVELÄ
VTT, dosentti, tutkimusprofessori
Kelan tutkimus

Vaikuttavien käytäntöjen implementoinnin tutkimusverkoston tavoitteena on edistää ja vahvistaa monitieteistä alan tutkimusta Suomessa. Implementointi- tai implementaatiotutkimus kohdistuu tietyn toimintatavan tai innovaation käyttöönottoon ja toteutukseen. Kyseessä on kohtuullisen nuori tieteenala, jossa käytettävien teorioiden, käsitteiden ja viitekehysten määrä on kansainvälisesti yhä kasvava (Romney ym., 2022; Nilsen & Birken, 2020). Tämän vuoksi koettiin tarvetta valtakunnalliselle implementointiverkostolle.

”Myös päätöksentekijät ja tutkimusrahoittajat ovat kiinnostuneet yhä enemmän implementointitutkimuksesta.”

Myös päätöksentekijät ja tutkimusrahoittajat ovat kiinnostuneet yhä enemmän implementointitutkimuksesta. Aiemmin terveydenhuollossa on keskitytty varmistamaan tutkimuksella menetelmän vaikuttavuus. Tutkimus on kuitenkin osoittanut, että pelkkä tiedon levittäminen vaikuttavasta menetelmästä ei riitä, vaan sen käyttöönottoon tarvitaan toimintaympäristön huomioimista ja tiedon soveltamista siihen (Greenhalgh ym., 2004). On tärkeää tunnistaa tekijät, jotka vaikuttavat tiedon käyttöönottoon (Damschroder ym., 2009) sekä seurata ja tukea sen käyttöä.

KOHTI YHTEISTÄ TERMINOLOGIAA

Alalla on käytössä yli 60 erilaista viitekehystä, teoriaa ja käsitteellistä mallia, joita käytetään kuvaamaan ja ohjaamaan tutkimustiedon käyttöönottoa sekä tekemään ymmärrettäviksi ja selittämään implementointiprosesseja (Nilsen, 2015). Monille käsitteistä ei vielä ole vakiintuneita suomenkielisiä vastineita, ja samaa ilmiötä on kuvattu useilla eri termeillä. Esimerkiksi *Implementation Research* -käsitteestä on käytetty sekä termiä *implementointitutkimus* (mm. Sipilä ym., 2016; Isokuortti & Aaltio, 2020; Dalbom ym., 2022; Kouvonen ym., 2023) että termiä *implementaatiotutkimus* (mm. Seppänen-Järvelä, 2017; Shemeikka ym., 2019; Heinijoki ym., 2023). Lisäksi samasta asiasta on käytetty termejä *toimeenpanotutkimus* ja *toteuttamistutkimus* (Sipilä ym., 2016).

”Monille käsitteistä ei vielä ole vakiintuneita suomenkielisiä vastineita, ja samaa ilmiötä on kuvattu useilla eri termeillä.”

Verkostossa tunnistettiin tarve määritellä ja suomentaa keskeiset käsitteet. Tämä nähtiin tärkeänä niin tutkimuksen kuin käytännön implementoinnin kannalta. Osana verkoston toimintaa perustettiin vapaaehtoisten tutkijoiden työryhmä, joka käynnisti käsitteiden kartoitus- ja käännoistyön.

Kartoitusvaiheessa työryhmä kävi läpi alan kirjallisuutta ja kokosi yhteen yleisesti käytetyt englanninkieliset käsitteet. Käsitteitä kertyi 175, joista keskeisimmät otettiin mukaan kolmivaiheiseen kyselyyn. Kaksi ensimmäistä kyselyä suunnattiin verkoston jäsenistä kootulle asiantuntijaryhmälle. Ensimmäisen kyselyn tavoite oli tunnistaa kaikkein keskeisimmät käsitteet ja siten rajata määri-

teltävien käsitteiden määrää. Toisen kyselyn tavoite oli saada ehdotuksia käsitteiden suomenkielisistä vastineista. Kolmannen, kaikille verkoston jäsenille avoimen kyselyn tulosten pohjalta tunnistettiin suomenkieliset vastineet valituille käsitteille. Käsitetyön tulokset julkaistaan erillisessä tutkimusartikkelissa.

MONITIEEISTÄ TUTKIMUSTA TARVITAAN NÄYTTÖÖN PERUSTUVIEN KÄYTÄNTÖJEN EDISTÄMISEKSI

Monitieteinen, valtakunnallinen tutkimusverkosto keskittyy sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvän, näyttöön perustuvan toiminnan implementointiin tutkimukseen. Se perustettiin vuoden 2022 alussa, ja sitä koordinoi Itä-Suomen yliopiston vaikuttavuuden talo (<https://sites.uef.fi/vaikuttavuuden-talo/>). Verkostoon kuuluu noin 100 jäsentä eri puolilta Suomea, ja aktiiviset jäsenet edustavat laajasti erilaisia organisaatioita.

Syksyllä 2024 järjestettiin alan ensimmäinen kotimainen seminaari neljän organisaation yhteistyönä. Tapahtumaan osallistui noin 200 henkilöä paikalla ja verkossa, mikä kuvastaa aihepiirin kasvavaa merkitystä, ajankohtaisuutta ja verkoston roolia asiantuntijoiden ja tutkijoiden kohtaamispaikkana.

Verkostossa toimii muun muassa hoito-, käyttäytymis-, lääke- ja terveystaloustieteen sekä terveys- ja yhteiskuntatieteiden tutkijoita. Monitieteisyys ja -menetelmällisyys ovat verkoston keskeisiä vahvuuksia, sillä yksittäinen tieteenala tai menetelmä ei useinkaan riitä ratkaisemaan monimutkaisia kysymyksiä, kuten vaikuttavaksi osoitetun toimintatavan käyttöönottoa tai vakiinnuttamista. Tämä prosessi on usein vaativa ja vaikeasti mitattavissa (Proctor ym., 2011). Mahdollisimman luotettavan tiedon tuottamiseksi on kehitetty eri toimintaympäristöihin soveltuvia teorioita, malleja, viitekehkyksiä ja mittareita (Nilsen & Birken, 2020). Myös suomeksi on saatavilla käytännönläheistä tietoa, jota voidaan hyödyntää käyttöönoton ja tutkimuksen tukena (ks. esim. [Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön \(Itla\) Kasvun tuen sivut menetelmien käyttöönotosta](#)).

VAIKUTTAVUUTTA YHTEISTYÖLLÄ JA OSAAMISELLA

Vaikuttavien käytäntöjen implementoinnin tutkimusverkosto on avoin foorumi tutkijoille ja muille toimijoille, jotka tarkastelevat näyttöön perustuvan toiminnan käyttöönottoa eri näkökulmista. Verkosto edistää tiedonvaihtoa, osaamisen kehittämistä ja yhteistyötä eri tieteenalojen ja organisaatioiden välillä sekä tunnistaa alan keskeisiä tutkimusaukkoja. Koska jäsenistö toimii monilla eri sektoreilla, yhteinen foorumi auttaa myös levittämään tutkimuskäytäntöjä ja soveltamaan niitä erilaisissa toimintaympäristöissä.

”Käsitetyön valmistuminen luo vahvan perustan yhteiselle kielelle ja tiivistää tutkimuksen sekä käytännön välistä vuoropuhelua.”

Käsitetyön valmistuminen luo vahvan perustan yhteiselle kielelle ja tiivistää tutkimuksen sekä käytännön välistä vuoropuhelua. Jatkossa verkosto keskittyy alan koulutuksen ja tutkimusosaamisen kehittämiseen. Päämääränä on tuoda tieto käytäntöön ja vahvistaa sen roolia päätöksenteossa, jotta se tukee toimintatapojen kehittämistä ja tuottaa mitattavia hyötyjä, kuten parempia hoitotuloksia, tehokkaampia työprosesseja ja sujuvampaa yhteistyötä. Uudet toimijat ovat lämpimästi tervetulleita mukaan rakentamaan ja hyödyntämään yhteistä osaamis pohjaa Suomessa. ●

AVAINSANAT:

---

näyttöön perustuvat käytännöt, osaaminen, tutkimus- ja kehittämistoiminta, vaikuttavuus, verkostoituminen

SIDONNAISUUDET:

Ei sidonnaisuuksia

Saapunut: 1.9.2025

Hyväksytty: 24.9.2025

LÄHTEET:

- Romney, W., Bellows, D. M., Tavernite, J. P., Salbach, N. & Deutsch, J. E. (2022). Knowledge Translation Research to Promote Behavior Changes in Rehabilitation: Use of Theoretical Frameworks and Tailored Interventions: A Scoping Review. *Arch Phys Med Rehabil*, 103(7), 276–296.. <https://doi.org/10.1016/j.apmr.2021.01.076>.
- Nilsen, P. & Birken, S. (2020). *Handbook on Implementation Science*. Edward Elgar Publishing.
- Greenhalgh, T., Robert, G., Macfarlane, F., Bate, P. & Kyriakidou, O. (2004). Diffusion of innovations in service organizations: systematic review and recommendations. *Milbank Quarterly*, 82(4), 581–629. <https://doi.org/10.1111/j.0887-378x.2004.00325.x>.
- Damschroder, L., Aron, D., Keith, R., Kirsh, S., Alexander, J. & Lowery, J. (2009). Fostering implementation of health services research findings into practice: a consolidated framework for advancing implementation science. *Implement Science*, 4, 50. <https://doi.org/10.1186/1748-5908-4-50>.
- Nilsen, P. (2015). Making sense of implementation theories, models and frameworks. *Implement Science*, 10, 53. <https://doi.org/10.1186/s13012-015-0242-0>.
- Sipilä, R., Mäntyranta, T., Mäkelä, M., Komulainen, J. & Kaila, M. (2016). Implementointia suomeksi. *Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim*, 132(9), 850–7.
- Isokuorti, N. & Aaltio, E. (2020). Implementointitutkimuksesta tukea sosiaalityön tutkimuksen ja käytännön kehittämiseen. *Yhteiskuntapolitiikka*, 86(2), 229–234. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021041310310>.
- Dalbom, L., Tuominen, M. & Rautava, P. (2022). Implementointitutkimus sairaanhoitopiirin roolista kansallisen terveyden edistämisen ohjelman toimeenpanijana – maakunnan tasolla korostui toimenpiteiden käyttöönotto, ylläpitovaiheeseen asti ei päästy. *Sosiaalilääketieteellinen Aikauslehti*, 59, 279–293. <https://doi.org/10.23990/sa.103114>.
- Kouvonen, P., Tani, S., Kurki, M. & Hamari, L. (2023). Miten onnistun implementoinnissa? Opas psykososiaalisten menetelmien vaikuttavaan implementointiin. *Toim. Koskenalho N. Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö. Itlan oppaat ja käsikirjat*, 2023:1.
- Heinijoki, H., Karhula, M. & Seppänen-Järvelä, R. (2023). Implementaatiotutkimuksen viitekehysten soveltaminen kuntoutuksen tutkimuksessa. *Kartoittava kirjallisuuskatsaus. Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 60, 192–206. <https://doi.org/10.23990/sa.120634>.
- Shemeikka, R., Pitkänen, S., Saarinen, T. & Vuorento, M. (2019). Kuntoutuksesta tukea omaishoitajien arkeen: Implementaatiotutkimus omaishoitajien uudistuvien kuntoutuskurssien toteutuksesta, hyödyistä ja vaikutuksista. *Kela. Työpapereita*; 152.
- Proctor, E., Silmere, H., Raghavan, R., Hovmand, P., Aarons, G., Bunger, A., Griffey, R. & Hensley, M. (2011). Outcomes for implementation research: conceptual distinctions, measurement challenges, and research agenda. *Adm Policy Ment Health*, 38(2), 65–76. <https://doi.org/10.1007/s10488-010-0319-7>.
- Seppänen-Järvelä, R. (2017). Monimuotoinen implementaatiotutkimus. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 54(2). <https://doi.org/10.23990/sa.63655>.